

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 657/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

130/2011. (V. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ panaszos gondnoka útján 2010. december 14-én előterjesztett **panaszát** a 2011. május 11-én – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt, illetve alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. december 14-én, postai úton terjesztette elő panaszát, amelyet 2011. január 4-én és 2011. január 11-én elektronikus úton kiegészített.

1) A panaszos 2010. december 14-én tett panaszában kifejtette, hogy 2010. december 6-án elment a helyi könyvtárba, majd 15 óra és 15 óra 30 perc között egy presszóban a szomszédjával beszélgetett. A presszóból 17 óra körül elindult haza, amikor a zöldségboltnál egy ott tartózkodó polgárőrben felismerte egykori tanárát, akit üdvözölt

¹ Az Rtv. 93/A. (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

és átkarolta a vállát, majd elköszönt és továbbment. A panaszos lakása előtti parkban a panaszost hátulról egy fiatal polgárőr vagy rendőr leütötte, megbilincselte és a fejét „megtaposta”. Amikor pedig a földön feküdt megbilincselve, orrnyergesen rúgta, majd előállította. A rendőrségen bevitték egy mellékhelyiségbe, kivették a zsebéből a pénztárcáját, amiben ezt követően két rendőr is „motozott”, majd a pénztárca tartalmát kiszórták az asztalra. Ezután levették a panaszosról a bilincset, és felszólították, hogy szedje össze az aprópénzt, és rakja be a tárcájába. A panaszos nehezményezte, hogy csak az aprópénzt kapta vissza, mert állítása szerint a pénztárcában volt még 7000 Ft papírpénz, amikor a rendőrök elvették tőle.

Ezután a rendőrök kórházba vitték, ahol ellátták a sérüléseit és megröntgenezték az orrát, melynek során a panaszos rosszul lett a röntgenasztalon. A panaszos lányának véleménye szerint ezt a koponyasérülés okozhatta. Az orvosi vizsgálatok után a rendőrök ott hagyták a kórházban.

A panaszos állítása szerint ő semmit nem írt alá a rendőrségen, a rendőrök hívtak két tanút, és ők írták alá a papírokat.

2) 2011. január 4-én elektronikus úton küldött panasz–kiegészítésében a panaszos kifejtette, hogy őt a rendőrök ok nélkül és szándékosan verték meg. Azonban később mégis úgy nyilatkozott, hogy megverésének oka az lehetett, hogy korábban ő feljelentette a főügyésznőt, mert a főügyésznő a társasházi közös képviselővel együtt két pályázat pénzét is eltüntette, és a társasházra felvettek 68 millió Ft banki kölcsönt, amit a lakóknak kell kifizetniük.

A panaszos a panaszbeadványhoz csatolta a 2010. december 6-án 17 óra 47 perckor a nyíregyházi kórházban kiállított ambuláns lap másolatát, melynek tartalma a következő: a panaszos homlokán kb. tenyérnyi területen hámhórszolások találhatók, az orrnyergesen ujjbegynyi bőrleválás, nyomásérzékenység. A panaszos orra nem vérzik, a fülnyílások szabadok. Más testtájakon panaszt rákérdezésre sem említ. Neurológiai kórjel nem észlelhető, éber, orientált, kooperál. Közepes fokú alkoholos befolyásoltságnak megfelelő státuszt mutat. A röntgenfelvételen arckoponya, illetve orrcsonttörés nem látható.

3) A panaszos képviselője által 2011. január 11-én küldött panasz–kiegészítésben a képviselő fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az édesapja sérüléseiről nem készült látlet, illetve hogy a rendőrség területén a panaszostól elvett 7000 Ft-ról nincsenek tanúk, mert a rendőrségi helyiségben a történetkor csak rendőrök voltak, akik pedig a panaszos véleménye szerint nem fognak egymás ellen tanúskodni.

A panaszos megküldte a Nyíregyházi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága által 2010. december 21-én küldött határozatát, melyben a panaszost 20 000 Ft pénzbírsággal sújtják, amiért megszegte a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességét. Ezt a határozatot a panaszos megfellebbezte, melyre 2010. december 29-én egy fellebbezést elutasító határozatot kapott a Nyíregyházi Rendőrkapitányságtól.

A panaszos 2011. január 11-én küldött panasz– kiegészítésében kifejtette, hogy őt a rendőrök igazából a lakása előtt ütötték le hátulról, ellentétben azzal, amit a rendőrök állítanak, mert a rendőrök által megjelölt helyszín legalább 80 méterrel arrébb van.

A panaszos mindezek alapján kéri a Testülettől az ügy kivizsgálását.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) Az eljáró r. zászlós jelentésének tanúsága szerint a panaszossal szemben 2010. december 6-án 16 óra 5 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatást, a 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján az igazoltatást megtagadó személy előállítását, a 31. § (1) alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, a 47. § alapján testi kényszer alkalmazását és a 48. § d) pontja alapján ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmazott.

Az intézkedés alapjául szolgáló események kapcsán a r. zászlós a következőket rögzítette. A fenti napon és időben Nyíregyháza Jóságos területén egy polgárőrrel együtt gyalogos szolgálatot látott el. Az U. sétány előtti park területén személyazonossága igazolására szólította fel a panaszost. Az igazoltatásra azért került sor, mert a panaszos közterületen ordítozott, kiabált artikulálatlan hangon, jól láthatóan ittas állapotban. Odalépve hozzá személyazonosító okmányának átadására szólította fel a panaszost, melyre a panaszos arrogánsan és trágár módon reagált. Többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó átadni személyazonosító okmányát. A r. zászlós akárhányszor megtette felszólítását, annyiszor válaszolt a panaszos nyomdafestéket nem tűrő, szidalmazó módon. A r. zászlós felszólította a panaszost, hogy adatait diktálja be, amennyiben nem teszi meg, kilátásba helyezte vele szemben kényszerítő eszköz használatát. Ekkor a panaszos hadonászni kezdett, majd ismét trágár módon elküldte a rendőrt, majd megpróbálta magát kivonni az intézkedés alól oly módon, hogy el akart fordulni és elindulni. Ekkor a r. zászlós megragadta a panaszos bal karját, majd lábsöprést alkalmazva vele szemben a panaszost a földre vitte, melynek következtében ő arccal a térkőre zuhant. A földön fekvő helyzetben a panaszost több ízben felszólította a r. zászlós, hogy tegye hátra a kezeit, de a felszólításnak a panaszos nem tett eleget, földön fekvő helyzetben is vergődött, kezeit maga alá próbálta húzni, azokat megfeszítette, lábaival rúgkapált. A r. zászlós ekkor a panaszos hátára több ízben rátérdelve karfeszítést alkalmazott, amelynek során végül – többszöri sikertelen kísérletet követően – sikerült hátra helyzetben megbilincselnie a panaszost. A panaszos még ekkor is kiabált, ordítozott, szidalmazta a r. zászlóst, majd közölte, hogy „*ha megfoglak, megöllek téged, te mocsok*” majd mondta, hogy „*leszereltetek te köcsög, hozok tanúkat, hogy megvertél*”. Ezt követően a r. zászlós az előállításhoz segítséget kért. A Sátor 711-es kollégák érkeztek a helyszínre, akikkel az előállítást a

Nyíregyházi Rendőrkapitányságra a r. zászlós végrehajtotta. Az előállítást követően a panaszos még mindig nem volt hajlandó adatai bemondására. A ruházatátvizsgálást követően került elő a panaszos felső ruházatának belső zsebéből személyazonosító igazolványa, mely alapján személyazonossága megállapítható volt.

Mivel a panaszos orrából szivárgott a vér, és homlokán is felületi sérülés volt látható, orvosi ellátásáról intézkedve őt szolgálat-irányítói utasításra a járőr a kórházba szállította, ahol a panaszost az ügyeletes orvos megvizsgálta, és megállapította, hogy sérülései 8 napon belül gyógyuló sérülések. Ellátását követően a panaszost szabadon bocsátották.

A panaszossal szemben a r. zászlós a szükséges és arányos testi kényszert alkalmazta, kizárólag olyan mértékben és annyi ideig, hogy az ellenszegülését megtörje. Az előállítás oka 2010. december 6-án 17 óra 50 perckor megszűnt, ekkor a panaszost szabadon bocsátották. Bilincset 2010. december 6-án 16 óra 7 perctől 16 óra 35 percig alkalmaztak a panaszossal szemben, mely sérülést nem okozott.

A kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a jelentésben említett rendőri intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak. Az intézkedő rendőr által alkalmazott kényszerítő eszköz használatát a r. hadnagy megvizsgálta, és megállapította, hogy az alkalmazásuk indokolt volt és az elkövetett cselekménnyel arányban álltak.

2) A panaszos előállításának időtartamáról szóló igazolás tanúsága szerint a panaszos szabadságának korlátozása 16 óra 7 perctől 17 óra 50 percig tartott. Azon szerepel továbbá, hogy az előállított az eljárás során sérülést szenvedett, de hozzátartozó kiértesítését nem kérte. Az iratot a panaszos átvette, de nem volt hajlandó aláírni.

3) A Nyíregyházi Rendőrkapitányság vezetőjének válaszelevele az alábbi többlet-információt tartalmazza.

A panaszbeadványban említett helyszínen 2010. december 6-án 16 óra 5 perckor a Nyíregyházi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Körzeti Megbízotti Alosztály körzeti megbízottja A. r. zászlós intézkedett egy polgárőr jelenlétében.

A panaszos előállító helyiségbe történő befogadásakor a letéti tárgyról szóló jegyzőkönyvet nem írta alá. Befogadását a Nyíregyháza Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály rendőre P. r. törzsőrmester végezte Cs. r. törzszakaszlós, N. r. törzsőrmester és A. r. zászlós tanúk jelenlétében.

A rendőri intézkedés kiváltó oka az volt, hogy a panaszos közterületen jól láthatóan ittas állapotban ordítózott. Az intézkedő rendőr a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4.§-ban leírtaknak eleget téve napszakkal megfelelően köszönt és tájékoztatta a panaszost az intézkedésének okáról, ezt követően igazolásra szólította fel.

A panaszos személyazonosságának megállapítása végett került sor a Nyíregyházi Rendőrkapitányságra történt előállítására. Ruházatátvizsgálását követően került elő felső ruházatának belső zsebéből személyazonosító igazolványa, mely alapján személyazonossága megállapítást nyert. Mivel a panaszoson szemmel látható sérülések voltak, ezért került sor egészségügyi intézménybe történő szállítására.

A panaszoson 16 óra 7 perctől 16 óra 35 percig volt bilincs.

A testi kényszer alkalmazása során homlokán és orrán felületi hámsérülések keletkeztek. A panaszban említett 7000 Ft a panaszos letéti tárgyai között nem szerepelt, a letéti jegyzőkönyvön tételesen felsorolt készpénzt, iratokat és egyéb tárgyakat nevezett hiánytalanul visszakarta. A panaszost a panasztételi lehetőségekről a befogadást végző rendőr tájékoztatta. Írásbeli tájékoztatás oly módon történt, hogy a részére kiállított igazoláson szerepel, hogy a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés ellen hol teheti meg panaszát.

4) A Testület munkatársa az eset vizsgálata során felmerülő újabb kérdések kapcsán ismételt megkereste a Nyíregyházi Rendőrkapitányságot, ahol azt a tájékoztatást kapta, hogy az ügyben a Nyíregyházi Nyomozó Ügyészség folytat vizsgálatot, ezért az ügyvel kapcsolatos iratokat áttették az ügyészségre.

5) Ezt követően a Testület tanácsadója telefonon kereste meg a Nyíregyházi Nyomozó Ügyészséget, ahol az eljáró ügyésztől megtudta, hogy az ügyben a vizsgálat folyamatban van. Az eljáró ügyész tájékoztatta a Testületet, hogy az ügyben személyesen meghallgatta a sértettet, akinek vallomása – a panaszban ismertetettekhez képest – azt a többletinformációt tartalmazza, hogy a panaszban megjelölt napon bár ténylegesen megfordult a helyi bisztróban, de ott csak kólát ivott, nem alkoholt. Az eljáró ügyész szintén meghallgatta az ügyben megjelölt polgárort, aki tájékoztatta arról, hogy az esetet megelőzően ő soha nem oktatott, és nem ismerte a panaszost, illetve az eljáró r. zászlós által elmondottakat tanúsította. A Testület tanácsadója jelezte, hogy a Nyíregyházi Rendőrkapitányság által megküldött rendőrségi iratok nem tartalmazzák a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyvet. Az eljáró a kérdéssel kapcsolatban azt a tájékoztatást adta, hogy a letéti tárgyakról szóló jegyzőkönyv tanúsága szerint a listán nem szerepel a panaszban említett 7000 Ft készpénz.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálata tárgyává tette a panaszossal szembeni intézkedések (igazoltatás, előállítás) jogalapját és végrehajtásának módját, valamint a vele szembeni kényszerítő eszköz-alkalmazás jogszerűségét és arányosságát.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezetett

tisztességes eljáráshoz való jogát, az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz és az 55. § (1) bekezdésében szabályozott személyi biztonsághoz, továbbá a testi épséghez való jogát, a személyi szabadsághoz fűződő az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében biztosított jogát, valamint az 59. § (1) bekezdésében rögzített személyes adatok védelméhez való jogát.

1) A Testület elsőként – tekintettel arra, hogy a kifogásolt kényszerítő eszközök alkalmazása önmagában nem értékelhető, – vizsgálata körébe vonta a panaszos igazoltatásának körülményeit.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdésében az alábbiakkal egészíti ki: „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”.

A hivatkozott rendelkezések egyértelműen rögzítik, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha törvényellenes magatartást észlel. Jelen esetben a rendőrségi iratok szerint a rendőri fellépés okát az szolgáltatta, hogy a panaszos az említett napon 16 óra körül közterületen artikulálatlan hangon ordította, láthatóan ittas állapotban.

A fentieket tapasztalva döntött úgy a r. zászlós, hogy a panaszost intézkedés alá vonja, és az Rtv. 29. §. (1) bekezdés első fordulatában rögzített rendelkezés értelmében felszólította személyazonossága igazolására.

A 29. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr a feladata ellátása során – egyebek mellett – igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében kell megállapítani.

A panaszos előadta, hogy hazafelé sétált egy presszóból, amikor egy rendőr vagy polgárőr leütötte, megbilincselte és előállította. A panaszos a többszöri panaszkiegészítésekben nem említette, hogy a rendőrök igazoltatni próbálták, de a beadványhoz csatolta a Szabálysértési Hatóság által kiállított határozatot, amelyben 20.000 Ft pénzbírságra büntetik személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelessége megszegése miatt.

Az ügyben vizsgálatot folytató ügyészség által tanúként kihallgatott, a megjelölt napon és időben a helyszínen tartózkodó polgárőr is megerősítette, hogy a r. zászlós igazoltatni próbálta a panaszost.

A panaszos és a rendőr előadása közötti ellentmondás ellenére a Testület a rendőrség állítását fogadta el, amit az életszerűségén túl az indokolt, hogy az igazoltatásnál egy

polgárőr is jelen volt, illetve az eset egyéb körülményei is a rendőrség állításait támasztják alá.

A Testület úgy ítélte meg – elfogadva a rendőri jelentésekben leírtakat –, hogy indokoltan kezdett intézkedni a panaszossal szemben az eljáró rendőr, és jogszerűen döntött Rtv. 29. §-a alapján történő igazoltatása mellett, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatok védelméhez fűződő joga.

2) A Testület ezután a panaszos előállításának jogszerűségét vizsgálta meg.

Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait, amelyek közül az előállítás végrehajtásáról szóló jelentésben (és a többi rendőrségi dokumentumban is) jelen esetben az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontját („aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”) jelölte meg az eljáró rendőr.

A Testület megjegyzi, hogy Rtv. 33. § (2) bekezdésében szereplő előállítási okok mintegy „lehetőségként” szolgálnak a rendőr számára, azaz adott esetben az intézkedő rendőr diszkrecionális jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy valóban feltétlenül szükséges-e annak alkalmazása.

A panaszos előadása és a rendőrségi iratok között e tekintetben nem húzódik ellentét, azaz a panaszos nem tudta magát hitelt érdemlően igazolni a tárgyi helyen és időpontban. A panaszos továbbá nem jelölt meg beadványában – és a Testület kérése ellenére beadványa kiegészítésében sem – olyan személyt, aki a helyszínen igazolni tudta volna őt, ami azért bírt volna jelentőséggel, mert az Rtv. 29. §-a (2) bekezdése utolsó mondatának felhatalmazása szerint a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként. Figyelemmel a panaszbeadvány ilyen irányú hiányosságára, ezen körülmény nem volt tisztázható. A rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszost adatainak egyeztetése után, 18 óra 50 perckor szabadon bocsátották, továbbá rögzítésre került az is, hogy a panaszos előállítás okáról és időtartamáról tájékoztatót, valamint igazolást kapott.

A Testület megítélése szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előállítás megfelelő jogalapot teremtett arra, hogy a panaszost az intézkedő rendőr személyazonossága megállapítása végett a helyi rendőrőrsre szállítsa, ezáltal nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

3) A panaszos sérelmezte, hogy egy rendőr (vagy polgárőr) leütötte, megbilincselte és a fejét megtaposta. Amikor pedig a földön feküdt megbilincselve, orrnyergen rúgta, majd előállította.

a) A panaszossal szembeni testi kényszer alkalmazásának jogszerűsége, szükségessége és arányossága tekintetében a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – az intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 58. § (2) bekezdése meghatározza, hogy mit kell a kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek tekinteni: azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson. A Szolgálati Szabályzat 59. § (1) bekezdése értelmében továbbá testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó igazolni magát, agresszívan, arrogánsan viselkedett. A r. zászlós felszólította a panaszost, hogy az adatait diktálja be, és amennyiben nem teszi meg, kilátásba helyezte vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazását. Ekkor a panaszos hadonászni kezdett és továbbra is nyomdafestéket nem tűrő stílusban beszélt a rendőrrel, és megpróbálta magát kivonni az intézkedés alól oly módon, hogy el akart fordulni és elindulni. Ekkor a r. zászlós megragadta a panaszos bal karját, majd lábsöprést alkalmazva vele szemben a panaszost a földre vitte, melynek következtében ő arccal a térköre zuhant. A földön fekvő helyzetben a panaszost több ízben felszólította a r. zászlós, hogy tegye hátra a kezeit, melynek ő nem tett eleget, földön fekvő helyzetben is vergődött, kezeit maga alá próbálta húzni, azokat megfeszítette, lábaival rúgkapált. A fentiek miatt hátára több ízben rátérdelve karfeszítést alkalmazott vele szemben a r. zászlós, amely következtében többszöri sikertelen kísérletet követően sikerült hátra helyzetbe megbilincselnie a panaszost. A panaszos még ekkor is kiabált, ordította, szidalmazta a r. zászlóst. Ezt követően a r. zászlós az előállításhoz segítséget kért.

Az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között szerepel az arányosság követelménye (15. §) és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezés (16. §). Az Rtv. 15. §-a értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-a pedig kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A testi kényszer alkalmazása – elfogadva a rendőrség által leírt tényeket, azaz hogy a panaszos megpróbálta kivonni magát az intézkedés alól, agresszívan lépett fel az intézkedő járőrrel szemben – indokoltnak és arányosnak tekintendő. **A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a testi kényszer alkalmazása kapcsán nem**

sérült a panaszos emberi méltóságához, testi épséghez és személyi biztonságához való joga.

b) A panaszos azon állításával összefüggésben, hogy a rendőrök az intézkedés során testi kényszernek nem minősülő fizikai erőszakot alkalmaztak vele szemben, a Testület az alábbiak szerint foglalt állást.

A panaszos előadása szerint a rendőrök nemcsak a törvény szerinti kényszerítő eszközöket alkalmazták vele szemben, hanem azon túlmutató erőszakos cselekményeket is tanúsítottak, így az intézkedés helyszínén az eljáró r. zászlós leütötte, a fejét megtaposta, és orrnyergén rúgta.

2010. december 6-án 17 óra 47 perckor a nyíregyházi kórházban kiállított ambuláns lap tartalma szerint a panaszos homlokán kb. tenyérszerű területen hámsérülések voltak láthatóak, az orrnyergén pedig ujjbegynyi bőrleválás és nyomásérzékenység. A panaszos orra nem vérzett, a fülnyílások szabadok voltak. Más testtájakon panaszt rákérdezésre sem említett. Közepes fokú alkoholos befolyásoltságnak megfelelő státuszt mutatott. A röntgenfelvételen arckoponya, illetve orrcsonttörés nem volt látható.

A rendőrség által megküldött jelentés szerint a panaszos a testi kényszer alkalmazása során homlokán és orrán felületi hámsérüléseket szenvedett. A rendőrök arról, hogy a törvényben rögzített kényszerítő eszközök alkalmazásán túl bármilyen erőszakos cselekményt tanúsítottak volna a panaszossal szemben, nem tesznek az iratokban említést.

A Testület utal arra, hogy az Rtv. szerinti rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, a Testület az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök személyes meghallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozata állt rendelkezésre.

A rendőrség által megküldött iratok és a kórház által kiállított ambuláns lap alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy az intézkedő r. zászlós előadása életszerű magyarázatot ad a hámsérülések keletkezésére, illetve a panaszos hámsérüléseinek elhelyezkedése és jellege is azt valószínűsíti, hogy azok a testi kényszer alkalmazása során keletkeztek. **A Testület szerint jelen ügyben nem állapítható meg, hogy alkalmaztak-e vele szemben testi kényszeren túli fizikai erőszakot, így ebben a vonatkozásban a panaszos testi épséghez fűződő jogának sérelme sem.**

4) A Testület ezt követően a panaszossal szembeni bilincsalkalmazást értékelte.

i) Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. Ugyanezen szakasz (4) bekezdése sorolja fel a bilincselés lehetséges módozatait, amely között a b) pont rögzíti a kezek előre, illetve hátra bilincselését.

Az Rtv. 61. § (1) bekezdése – a kényszerítő eszközök közös szabályai között – a garanciális jellegű követelményként írja elő, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembeyételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 57. § (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik. Jelen panaszügyben a rendőrségi iratok alapján az előzetes figyelmeztetés megtörtént. A Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése kimondja, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

Az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszos közterületen jól láthatóan ittas állapotban ordítózott és többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó magát igazolni, majd pedig hadonászni kezdett és megpróbálta kivonni magát az intézkedés alól. Ezért a panaszossal szemben előzetes figyelmeztetés után az intézkedő rendőr testi kényszert majd bilincset alkalmazott. Több rendőrségi irat tartalmazza azt a körülményt, hogy a panaszos a rendőri intézkedésnek ellenállt, továbbá a rendőri iratok tanulsága szerint a panaszos agresszívan és arrogánsan viselkedett. A rendőrségi iratokban szereplő

körülményeket a Testület elfogadta, ami alapján indokoltnak találta a panaszos ellenszegülésének megtörése céljából történt bilincsalkalmazást.

ii) A bilincshasználat időtartama tekintetében a Testület vizsgálta az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerinti arányosság mércéjének megvalósulását. Eszerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A rendőrségi iratok alapján megállapítható, hogy bilincs alkalmazására 16 óra 7 perctől 16 óra 35 percig került sor. A rendőrség által leírt okokat és körülményeket mérlegelve a Testület a bilincselés időtartamát arányosnak ítélte, tekintettel arra, hogy bár az előállítás 17 óra 50 percig tartott, a bilincset az eljáró rendőrök csak a szükséges ideig tartották a panaszoson, a bilincselés okának megszűnését követően levették róla.

A Testület a jelen esetben úgy ítélte meg, hogy az agresszív és ellenálló magatartás tanúsító panaszossal szemben az arányosság követelményeinek megfelelően, az elérendő céllal arányban álló módon és idejéig alkalmazták a rendőrök bilincset.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a bilincshasználat kapcsán nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz és az emberi méltósághoz való joga.

5) A panaszos sérelmezte, hogy a ruházatátvizsgálás során a rendőrök elvettek 7000 Ft-ot a pénztárcájából.

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. Tekintettel arra, hogy a panaszost előállították, és a Testület az előállítást jogszerűnek ítélte, a Testület a ruházatátvizsgálást is indokoltnak és jogszerűnek ítélte.

Jelen esetben a ruházatátvizsgálás során a panaszos állítása szerint 7000 Ft-ját eltulajdonították. A Testület megítélése szerint a rendőrök magatartása – amennyiben ténylegesen a panaszos állítása szerint cselekedtek – alkalmas volt arra, hogy felvesse a lopás bűncselekmény elkövetésének a gyanúját. Az ügyészi tájékoztatás szerint a letéti jegyzőkönyvben a 7000 Ft nem szerepel. Annak megítélése, hogy a letétezésen túl a rendőrök elvettek-e a panaszostól 7000 Ft-ot, vagyis meglopták-e, a Testületnek nincs hatásköre megítélni. A Nyíregyházi Nyomozó Ügyészség tájékoztatása szerint a fenti cselekmény kapcsán vizsgálat indult.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

A Testület hatáskörébe az Rtv. idézett rendelkezése alapján kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),
- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A panasz ezen része a fentiek alapján nem tartalmaz olyan rendőri intézkedésre történt hivatkozást, amelyre az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Testület hatásköre kiterjed.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben fogantatosított intézkedések, azaz a panaszos igazoltatása, a testi kényszer segítségével alkalmazott bilincselés, valamint a panaszos előállítása jogszerűen történtek, ezáltal nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz, személyes adatok védelméhez, személyi szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga; ugyanakkor a sérülés okozása tekintetében az ellentétes bizonyítékok feloldhatatlanságára figyelemmel nem volt megállapítható a panaszos személyi biztonsághoz és testi épséghez való jogának sérelme.

Ennek megfelelően a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, a panaszolt intézkedést fogantatosító rendőri szerv vezetőjének történő áttételéről döntött.

Budapest, 2011. május 11.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET